

De Nederlandse oorlogsoverlevenden en de Fondsen van de Claims Conference

Verslag van de inleiding van mr. Ehud Moses, directeur van het Informatie Centrum van de Claims Conference in Israel, gehouden op 19 mei 2009

Om de zaak van de Claims Conference te begrijpen moet men eerst iets weten over de geschiedenis van deze organisatie.

De organisatie van de Claims Conference die in 1951 is opgericht, was aanvankelijk niet bedoeld om fondsen te beheren maar om met de Duitse Overheid te onderhandelen en tot wettelijke regelingen te komen in verband met uitbetaling van vergoedingen in verband met geleden oorlogsschade aan oorlogsoverlevenden. Dit resulteerde in de periode 1953-1956 in de **Bundes Entschädigungs Gesetz (BEG)**. Duitsland kwam in 1952 met Israel overeen om betalingen te doen in verband met de oorlogsschade van de jaren 1940-1945.

Daarna heeft Duitsland ook overeenkomsten tot betaling van de oorlogsschade (Globale Overeenkomsten) gesloten met de meeste andere landen in West-Europa. Met Nederland gebeurde dat in 1960. Overeengekomen werd dat Nederland een bedrag van de Duitse overheid ontvangt dat dan door de Nederlandse regering aan de oorlogsslachtoffers zou worden uitbetaald. Dit heeft geresulteerd in de Cadsu betalingen (= Centraal Afwikkelingsbureau Duitse Schade Uitkeringen). Deze uitkeringen veroorzaken thans de problemen bij de betalingen door de Claims Conference aan de Nederlandse oorlogsoverlevenden.

In 1969 werd de wet in verband met de uitbetaling van oorlogsclaims afgesloten en de Duitse regering wil dit tot op de dag van vandaag niet heropenen.

Gedurende de jaren '70 en '80 gebeurde er niets op het gebied van schade uitkeringen door Duitsland.

De Wuv valt buiten het bestek van deze inleiding want die betalingen zijn niet afkomstig van Duitse bron.

Wat er wel gebeurde in de jaren 1980-90 is het vallen van het IJzeren Gordijn waardoor er tienduizenden Oost-Europese oorlogsoverlevenden bleken te zijn, voor een deel afkomstig uit ghetto's, die geen enkele schade uitkering van de Duitse overheid hadden ontvangen. De Claims Conference is toen opnieuw overleg met de Duitse Overheid aangegaan waarbij de Amerikaanse regering heeft bemiddeld omdat er aanvankelijk niets gebeurde. In 1992 heeft Duitsland er uiteindelijk in toegestemd om een Fonds op te richten – dus geen wet- dat door de Claims Conference wordt beheerd en waar ieder jaar geld in wordt gestort dat dan kan worden uitbetaald volgens criteria die door de Duitse overheid ten aanzien van dat bepaalde fonds zijn vastgesteld.

Om voor een uitkering in aanmerking te komen moest men toen aan de volgende criteria voldoen:

- tenminste 6 maanden verblijf in erkend kamp of
- 18 maanden verblijf in erkend ghetto. Ondanks alle pogingen is Amsterdam door de Duitse overheid niet tot ghetto verklaard of
- Onderduik of leven met valse identiteit gedurende tenminste 18 maanden

Voor ongebornen en voor heel jonge kinderen die vlak na de bevrijding zijn geboren, geldt dat zij onder Artikel 2 kunnen vallen indien de moeder een van bovenstaande categorieën van vervolging heeft ondergaan.

Ook is er door de Duitse overheid een inkomensgrens vastgesteld.

De bovenstaande voorwaarden accepteerde de Duitse overheid in eerste instantie alleen ten aanzien van de oorlogsvervolgden die achter het IJzeren Gordijn hadden geleefd. Met de West-Europese landen (zoals Oostenrijk, Frankrijk, België, Nederland en Denemarken) had Duitsland reeds Globale Overeenkomsten gesloten en betalingen aan die landen gedaan. Volgens deze overeenkomsten zal Duitsland geen uitkeringen meer aan de vervolgden uit die desbetreffende landen betalen.

Voor diegenen die tijdens de oorlog en tijdens het afsluiten van de Globale Overeenkomst (voor Nederland 1960) burgers waren van de bovengenoemde landen, was het niet mogelijk

om een aanvraag bij het Artikel 2 Fonds in te dienen al voldeed men aan de bovengenoemde criteria.

Pas in 2003 is de Claims Conference er in geslaagd om de Duitse regering over te halen om het Artikel 2 Fonds ook te openen voor overlevenden uit West Europa die nooit een schadeclaim van Duitsland hadden ontvangen, indien zij voldoen aan een van de bovengenoemde voorwaarden. Maar voor de oorlogsvervolgden die een schadeuitkering van Duitsland hadden ontvangen in de vorm van de verschillende uitkeringen op basis van de Cadsu II werd geen oplossing gevonden.

Voor de Nederlanders die in aanmerking kwamen voor een Artikel 2 Fonds uitkering, moest toen nog het probleem worden opgelost van de aftrek van deze uitkering door de Pur op de Wuv. Toen daarover in de jaren 2006-07 tussen de Claims Conference en de Pur de afspraak werd gemaakt dat de uitkering van het Artikel 2 Fonds niet van de Wuv-uitkering zou worden afgetrokken, was het voor Nederlanders mogelijk om een uitkering uit het Artikel 2 Fonds te ontvangen.

Omgekeerd slaagde de Claims Conference er in 2007 in om de Duitse overheid ervan te overtuigen dat de Wuv uitkering niet als inkomsten zal worden beschouwd. Ook de inkomsten van de partner werden niet meer bij het inkomen opgeteld. Hierdoor werd de groep van personen die een Artikel 2 Fonds uitkering konden ontvangen, uitgebreid.

In 2008 lukte het om de Nederlanders die in een kamp hadden verbleven, in het Artikel 2 Fonds onder te brengen.

Van de onderduikers die Cadsu hadden ontvangen voor verlies van ouders, kon de Claims Conference aanvoeren dat deze uitkering i.v.m. de ouders, nu een hinderpaal was om een uitkering te ontvangen voor het eigen ondergane leed. Duitsland is er mee accoord gegaan om ook voor deze groep het Artikel 2 Fonds te openen indien zij alleen Cadsu hadden ontvangen voor het verlies van ouders.

Indien men echter ook Cadsu heeft ontvangen voor het dragen van de ster of indien men alleen voor het dragen van de ster de Cadsu heeft ontvangen, dan kan men niet voor een uitkering van het Artikel 2 Fonds in aanmerking komen.

De Claims Conference hoopt in de komende periode ook deze groep onder het Artikel 2 Fonds te kunnen brengen.

De eenmalige uitkering van het Hulpfonds van de Claims Conference is bedoeld voor oorlogsoverlevenden van achter het IJzeren Gordijn die nooit iets hebben ontvangen en West Europeanen komen er niet voor in aanmerking.

Indien iemand een aanvraag heeft gedaan en valt onder een van de groepen die voor het Artikel 2 Fonds in aanmerking komen, maar inmiddels is overleden, dan vervalt de uitkering.

Indien weer een nieuwe groep oorlogsvervolgden door het Artikel 2 Fonds wordt erkend dan onderzoekt de Claims Conference wederom alle nog niet gehonoreerde aanvragen zodat men niet opnieuw een aanvraag behoeft in te dienen.

Het is daarom aan te raden om een aanvraag in te dienen, ook als men nu nog niet voldoet aan de eisen van het Artikel 2 Fonds.

Ook is het daarom van belang om adreswijzigingen aan de Claims Conference door te geven. Voor vragen i.v.m. de uitkeringen kan men zich tot het bureau van de Claims Conference wenden, telefoon: 03-5194400.

Tenslotte wordt medegedeeld dat het Ministerie van Financien aan de ontvangers van een uitkering op basis van het Artikel 2 Fonds bepaalde kortingen toekent en een bedrag van 2000 NIS per jaar als vacatiegeld uitkeert. Aangezien dit geld afkomstig is van de Israelische regering, (en niet van Duitsland) komen hier diegenen in aanmerking die zowel Israelisch staatsburger als ingezetene is. Voor meer informatie over de verstrekkingen aan gerechtigden van een Artikel 2 Fonds uitkering kan men zich wenden tot het bureau van het Ministerie van Financien, telefoon: 03-5682651.